

Poslovice

¹ Prièe Solomuna sina Davidova, cara Izrailjeva, ² Da se poznaje mudrost i nastava, da se razumiju rijeèi razumne, ³ Da se prima nastava u razumu, u pravdi, u sudu i u svemu što je pravo, ⁴ Da se daje ludima razboritost, mladacima znanje i pomnjinost. ⁵ Mudar æe slušati i više æe znati, i razuman æe steæi mudrost, ⁶ Da razumije prièe i znaèenje, rijeèi mudrijeh ljudi i zagonetke njihove. ⁷ Poèetak je mudrosti strah Gospodnji; ludi preziru mudrost i nastavu. ⁸ Slušaj, sine, nastavu oca svojega, i ne ostavljaj nauke matere svoje. ⁹ Jer æe biti vijenac od milina oko glave tvoje, i grivna na grlu tvom. ¹⁰ Sine moj, ako bi te mamili grješnici, ne pristaj; ¹¹ Ako bi rekli: hodi s nama da vrebamo krv, da zasjedamo pravome ni za što; ¹² Proždrijeæemo ih kao grob žive, i svekolike kao one koji slaze u jamu; ¹³ Svakojakoga blaga dobiæemo, napuniæemo kuæe svoje plijena; ¹⁴ Bacaæeš ždrijeb svoj s nama; jedan æe nam tobolac biti svjema; ¹⁵ Sine moj, ne idi na put s njima, èuvaj nogu svoju od staze njihove. ¹⁶ Jer nogama svojim trèe na zlo i hite da proljevaju krv. ¹⁷ Jer se uzalud razapinje mreža na oèi svakoj ptici; ¹⁸ A oni vrebaju svoju krv i zasjedaju svojoj duši. ¹⁹ Taki su putovi svijeh lakomijeh na dobitak, koji uzima dušu svojim gospodarima. ²⁰ Premudrost vièe na polju, na ulicama pušta glas svoj; ²¹ U najveæoj vrevi vièe, na vratima, u

gradu govori svoje besjede: ²² Ludi, dokle æete ljubiti ludost? i potsmjevaèima dokle æe biti mio potsmijeh? i bezumni dokle æe mrziti na znanje? ²³ Obratite se na karanje moje; evo, izasuæu vam duh svoj, kazaæu vam rijeèi svoje. ²⁴ Što zвах, ali ne htjeste, pružah ruku svoju, ali niko ne mari, ²⁵ Nego odbaciste svaki savjet moj, i karanja mojega ne htjeste primiti; ²⁶ Zato æu se i ja smijati vašoj nevolji, rugaæu se kad dođe èega se bojite; ²⁷ Kad kao pustoš dođe èega se bojite, i pogibao vaša kao oluja kad dođe, kad navali na vas nevolja i muka. ²⁸ Tada æe me zvati, ali se neæu odazvati; rano æe tražiti, ali me neæe naæi. ²⁹ Jer mrziše na znanje, i straha Gospodnjega ne izabraše; ³⁰ Ne pristaše na moj svjet, i preziraše sva karanja moja. ³¹ Zato æe jesti plod od putova svojih, i nasitiæe se savjeta svojih. ³² Jer æe lude ubiti mir njihov, i bezumne æe pogubiti sreæa njihova. ³³ Ali ko me sluša, boraviæe bezbrižno, i biæe na miru ne bojeæi se zla.

2

¹ Sine moj, ako primiš rijeèi moje, i zapovijesti moje sahraniš kod sebe, ² Da pazi uho tvoje na mudrost, i prigneš srce svoje k razumu, ³ Ako prizoveš mudrost, i k razumu podigneš glas svoj, ⁴ Ako ga ustražiš kao srebro, i kao sakriveno blago ako dobro ustražiš; ⁵ Tada æeš razumjeti strah Gospodnji, i poznanje Božije naæi æeš. ⁶ Jer Gospod daje mudrost, iz njegovijeh usta dolazi znanje i razum. ⁷ Èuva pravima što

doista jest, štít je onima koji hode u bezazlenosti, ⁸ Da bi se držali staza pravijeh, a on èuva put svetaca svojih. ⁹ Tada æeš razumjeti pravdu i sud i što je pravo, i svaki dobri put. ¹⁰ Kad dođe mudrost u srce tvoje, i znanje omili duši tvojoj, ¹¹ Pomnljivost æe paziti na te, razum æe te èuvati, ¹² Izbavljajuæi te od zla puta, od ljudi koji govore opake stvari, ¹³ Koji ostavljaju prave pute da idu putovima mraènijem, ¹⁴ Koji se raduju zlo èineæi, i igraju u zlijem opaèinama; ¹⁵ Kojih su putovi krivi, i sami su opaki na stazama svojim; ¹⁶ Izbavljajuæi te od žene tuđe, od tuđinke, koja laska svojim rijeèima, ¹⁷ Koja ostavlja vođa mladosti svoje, i zaboravlja zavjet Boga svojega. ¹⁸ Jer k smrti vodi dom njezin, i k mrtvima staze njezine. ¹⁹ Ko god uđe k njoj ne vraæa se, niti izlazi na put životni. ²⁰ Zato hodi putem dobrieh, i drži se staza pravednièkih. ²¹ Jer æe pravednici nastavati na zemlji, i bezazleni æe ostati na njoj. ²² A bezbožni æe se istrijebiti sa zemlje, i bezakonici æe se išèupati iz nje.

3

¹ Sine moj, ne zaboravljaj nauke moje, i zapovijesti moje neka hrani srce tvoje. ² Jer æe ti donijeti dug život, dobre godine i mir. ³ Milost i istina neka te ne ostavlja; priveži ih sebi na grlo, upiši ih na ploèi srca svojega. ⁴ Te æeš naæi milost i dobru misao pred Bogom i pred ljudima. ⁵ Uzda se u Gospoda svijem srcem svojim, a na svoj razum ne oslanjaj se. ⁶ Na svijem putovima svojim imaj ga na umu, i on

æe upravljati staze tvoje. ⁷ Ne misli sam o sebi da si mudar; boj se Gospoda i uklanjaj se oda zla. ⁸ To æe biti zdravlje pupku tvojemu i zaljevanje kostima tvojim. ⁹ Poštuj Gospoda imanjem svojim i prvinama od svega dohotka svojega; ¹⁰ I biæe pune žitnice tvoje obilja, i presipaæe se vino iz kaca tvojih. ¹¹ Sine moj, ne odbacuj nastave Gospodnje, i nemoj da ti dosadi karanje njegovu. ¹² Jer koga ljubi Gospod onoga kara, i kao otac sina koji mu je mio. ¹³ Blago èovjeku koji naðe mudrost, i èovjeku koji dobije razum. ¹⁴ Jer je bolje njom trgovati nego trgovati srebrom, i dobitak na njoj bolji je od zlata. ¹⁵ Skuplja je od dragoga kamenja, i što je god najmilijih stvari tvojih ne mogu se izjednaèiti s njom. ¹⁶ Dug život u desnici joj je, a u ljevici bogatstvo i slava. ¹⁷ Puti su njezini mili puti i sve staze njezine mirne. ¹⁸ Drvo je životno onima koji se hvataju za nju, i ko je god drži sreæan je. ¹⁹ Gospod je mudrošæu osnovao zemlju, utvrdio nebesa razumom. ²⁰ Njegovom mudrošæu razvališe se bezdane i oblaci kaplju rosom. ²¹ Sine moj, da ti to ne odlazi iz oèiju; èuvaj pravu mudrost i razboritost; ²² I biæe život duši tvojoj i nakit grlu tvojemu. ²³ Tada æeš iæi bez brige putem svojim, i noga tvoja neæe se spotaæi. ²⁴ Kad liježeš, neæeš se plašiti, i kad poèivaš, sladak æe ti biti san. ²⁵ Neæeš se plašiti od nagle strahote ni od pogibli bezbožnièke kad doðe. ²⁶ Jer æe ti Gospod biti uzdanica i èuvaæe ti nogu da se ne uhvati. ²⁷ Ne odreci dobra onima kojima treba, kad možeš uèiniti. ²⁸ Ne govori

bližnjemu svojemu: idi, i dođi drugi put, i sutra æu ti dati, kad imaš. ²⁹ Ne kuj zla bližnjemu svojemu koji živi s tobom bez brige. ³⁰ Ne svađaj se ni s kim bez uzroka, ako ti nije uèinio zla. ³¹ Nemoj zavidjeti nasilniku, ni izabrati kojega puta njegova. ³² Jer je mrzak Gospodu zlikovac, a u pravednih je tajna njegova. ³³ Prokletstvo je Gospodnje u kuæi bezbožnikovoj, a stan pravednièki blagosilja. ³⁴ Jer potsmjevaèima on se potsmijeva, a krotkima daje milost. ³⁵ Mudri æe naslijediti slavu, a bezumnike æe odnijeti sramota.

4

¹ Slušajte, djeco, nastavu oèinu, i pazite da biste poznali mudrost. ² Jer vam dobru nauku dajem, ne ostavljajte zakona mojega. ³ Kad bijah sin u oca svojega mlad, i jedinac u matere svoje, ⁴ On me uèaše i govoraše mi: neka primi srce tvoje rijeèi moje, drži zapovijesti moje i biæeš živ. ⁵ Pribavi mudrost, pribavi razum; ne zaboravljaj i ne otstupaj od rijeèi usta mojih. ⁶ Nemoj je ostaviti, i èuvaæe te, ljubi je, i hraniæe te. ⁷ Mudrost je glavno; pribavi mudrost, i za sve imanje svoje pribavi razum. ⁸ Podiži je i ona æe te uzvisiti, proslaviæe te kad je zagrliš. ⁹ Metnuæe ti na glavu vijenac od milina, krasnu krunu daæe ti. ¹⁰ Slušaj, sine moj, i primi rijeèi moje, i umnožiæe ti se godine životu. ¹¹ Uèim te putu mudrosti, vodim te stazama pravijem. ¹² Kad ushodiš, neæe se stezati koraci tvoji, i ako potreiš neæeš se spotaknuti. ¹³ Drži se nastave i ne puštaj, èuvaj je, jer ti je život. ¹⁴ Ne idi na

stazu bezbožnièku i putem nevaljalijeh ljudi ne stupaj. ¹⁵ Ostavi ga, ne hodi po njemu, ukloni se od njega i mini ga. ¹⁶ Jer ne spavaju ako ne uèine zla, i ne dolazi im san ako koga ne obore. ¹⁷ Jer jedu hljeb bezbožnosti i piju vino nasilja. ¹⁸ A put je pravednièki kao svijetlo vidjelo, koje sve veæma svijetli dok ne bude pravi dan. ¹⁹ A put je bezbožnièki kao mrak, ne znaju na što æe se spotaknuti. ²⁰ Sine moj, slušaj rijeèi moje, prigni uho svoje besjedi mojoj. ²¹ Da ti ne odlaze iz oèiju; èuvaj ih usred srca svojega. ²² Jer su život onima koji ih nalaze i zdravlje svemu tijelu njihovu. ²³ Svrh svega što se èuva èuvaj srce svoje, jer iz njega izlazi život. ²⁴ Ukloni od usta svojih opaèinu i od usana svojih nevaljalstvo udalji. ²⁵ Oèi tvoje neka gledaju upravo i vjeðe tvoje neka se upravljaju pravo pred tobom. ²⁶ Mjeri stazu nogama svojim, i svi putovi tvoji neka su poravnjeni. ²⁷ Ne svraèi ni nadesno ni nalijevo, odvræaj nogu svoju oda zla.

5

¹ Sine moj, slušaj mudrost moju, k razumu mojemu prigni uho svoje, ² Da se držiš razboritosti, i usne tvoje da hrane znanje. ³ Jer s usana tuðe žene kaplje med, i grlo joj je mekše od ulja; ⁴ Ali joj je posljedak gorak kao pelen, oštar kao maè s obje strane oštar. ⁵ Noge joj slaze k smrti, do pakla dopiru koraci njezini. ⁶ Da ne bi mjerio puta životnoga, savijaju se staze njezine da ne znaš. ⁷ Zato, djeco, poslušajte mene, i ne otstupajte od rijeèi usta mojih. ⁸ Neka

je daleko od nje put tvoj, i ne približuj se k vratima kuæe njezine, ⁹ Da ne bi dao drugima slave svoje i godina svojih nemilostivome, ¹⁰ Da se ne bi tuđinci nasitili tvojega blaga i trud tvoj da ne bi bio u tuđoj kuæi, ¹¹ I da ne ridaš na pošljedak, kad se stroši meso tvoje i tijelo tvoje, ¹² I reëeš: kako mrzih na nastavu, i kako srce moje prezira karanje! ¹³ I ne poslušah glasa uèitelja svojih, i ne prignuh uha svojega k onima koji me uèahu! ¹⁴ Umalo ne zapadoh u svako zlo usred zbora i skupštine. ¹⁵ Pij vodu iz svojega studenca i što teèe iz tvojega izvora. ¹⁶ Neka se razlivaju tvoji izvori na polje, i potoci po ulicama. ¹⁷ Imaj ih sam za se, a ne tuđin s tobom. ¹⁸ Blagosloven da je izvor tvoj, i veseli se ženom mladosti svoje; ¹⁹ Neka ti je kao košuta mila i kao srna ljupka; dojke njezine neka te opijaju u svako doba, u ljubavi njezinoj posræi jednako. ²⁰ A zašto bi, sine, posrtao za tuđinkom i golio njedra tuđoj, ²¹ Kad su pred oèima Gospodu putovi svaèiji, i mjeri sve staze njegove? ²² Bezbožnika æe uhvatiti njegova bezakonja, i u uža grijeha svojih zaplešæe se; ²³ Umrijeæe bez nastave, i od mnoštva ludosti svoje lutaæe.

6

¹ Sine moj, kad se podjemèiš za prijatelja svojega, i daš ruku svoju tuđincu, ² Vezao si se rijeèima usta svojih, uhvatio si se rijeèima usta svojih. ³ Zato uèini tako, sine moj, i oprosti se, jer si dopao u ruke bližnjemu svojem; idi, pripadni, i navali na bližnjega svojega. ⁴ Ne daj sna oèima

svojima, ni vjeđama svojima drijema. ⁵ Otni se kao srna iz ruke lovcu, i kao ptica iz ruke ptièaru. ⁶ Idi k mravu, ljenivèe, gledaj putove njegove, i omudraj. ⁷ Nema vođa ni upravitelja ni gospodara; ⁸ I opet pripravlja ljeti sebi hranu, zbira uz žetvu piæu svoju. ⁹ Dokle æeš, ljenivèe, ležati? kad æeš ustati od sna svojega? ¹⁰ Dok malo prospavaš, dok malo prodrijemlješ, dok malo sklopiš ruke da prilegneš, ¹¹ Utom æe doæi siromaštvo tvoje kao putnik i oskudica tvoja kao oružan èovjek. ¹² Èovjek nevaljao i nitkov hodi sa zlijem ustima; ¹³ Namiguje oèima, govori nogama, pokazuje prstima; ¹⁴ Svaka mu je opaèina u srcu, kuje zlo svagda, zameæe svađu. ¹⁵ Zato æe ujedanput doæi pogibao njegova, èasom æe se satrti i neæe biti lijeka. ¹⁶ Na ovo šestoro mrzi Gospod, i sedmo je gad duši njegovoj: ¹⁷ Oèi ponosite, jezik lažljiv i ruke koje proljevaju krv pravu, ¹⁸ Srce koje kuje zle misli, noge koje brzo trèe na zlo, ¹⁹ Lažan svjedok koji govori laž, i ko zameæe svađu meðu braæom. ²⁰ Èuvaj, sine moj, zapovijest oca svojega, i ne ostavljaj nauke matere svoje. ²¹ Priveži ih sebi na srce zasvagda, i spuèi ih sebi oko grla. ²² Kuda god pođeš, vodiæe te; kad zaspiš, èuvaæe te; kad se probudiš, razgovaraæe te; ²³ Jer je zapovijest žižak, i nauka je vidjelo, i put je životni karanje koje pouèava; ²⁴ Da te èuvaju od zle žene, od jezika kojim laska žena tuđa. ²⁵ Ne zaželi u srcu svom ljepote njezine, i nemoj da te uhvati vjeđama svojim. ²⁶ Jer sa žene kurve spada èovjek na komad hljeba,

i žena pusta lovi dragocjenu dušu. ²⁷ Hoæ li ko uzeti ognja u njedra a haljine da mu se ne upale? ²⁸ Hoæ li ko hoditi po živom ugljendlju a nogu da ne ožeže? ²⁹ Tako biva onome koji ide k ženi bližnjega svojega; neæe biti bez krivice ko je se god dotakne. ³⁰ Ne sramote lupeža koji ukrade da nasiti dušu svoju, buduæi gladan; ³¹ Nego kad ga uhvate plati samosedmo, da sve imanje doma svojega. ³² Ali ko uèini preljubu sa ženom, bezuman je, dušu svoju gubi ko tako èini; ³³ Muke i ruga dopada, i sramota se njegova ne može izbrisati. ³⁴ Jer je ljubavna sumnja žestoka u muža i ne štedi na dan osvete; ³⁵ Ne mari ni za kakav otkup, i ne prima ako æeš i mnogo darova davati.

7

¹ Sine, èuvaj rijeèi moje, i zapovijesti moje sahrani kod sebe. ² Èuvaj zapovijesti moje i biæeš živ, i nauku moju kao zjenicu oèiju svojih. ³ Priveži ih sebi na prste, napiši ih na ploèi srca svojega. ⁴ Reci mudrosti: sestra si mi; i prijateljicom zovi razboritost, ⁵ Da bi te èuvala od žene tuđe, od tuđinke, koja laska rijeèima. ⁶ Jer s prozora doma svojega kroz rešetku gledah, ⁷ I vidjeh među ludima, opazih među djecom bezumna mladica, ⁸ Koji iðaše ulicom pokraj ugla njezina, i koraèaše putem ka kuæi njezinoj, ⁹ U sumrak, uveèe, kad se unoæa i smrèe; ¹⁰ A gle, srete ga žena u odijelu kurvinskom i lukava srca, ¹¹ Plaha i pusta, kojoj noge ne mogu stajati kod kuæe, ¹² Sad na polju,

sad na ulici, kod svakoga ugla vrebaše. ¹³ I uhvati ga, i poljubi ga, i bezobrazno reče mu: ¹⁴ Imam žrtve zahvalne, danas izvrših zavjete svoje; ¹⁵ Zato ti izidoh na susret da te tražim, i našoh te. ¹⁶ Nastrla sam odar svoj pokrivaèima vezenijem i prostirkama Misirskim. ¹⁷ Okadila sam postelju svoju smirnom, alojem i cimetom. ¹⁸ Hajde da se opijamo ljubavlju do zore, da se veselimo milovanjem. ¹⁹ Jer mi muž nije kod kuæe, otišao je na put daljni, ²⁰ Uzeo je sa sobom tobolac novèani, vratiæe se kuæi u odreðeni dan. ²¹ Navrati ga mnogim rijeèima, glatkim usnama odvuèe ga. ²² Otide za njom odmah kao što vo ide na klanje i kao bezumnik u puto da bude karan, ²³ Dokle mu strijela ne probije jetru, kao što ptica leti u zamku ne znajuæi da joj je o život. ²⁴ Zato dakle, djeco, poslušajte me, i pazite na rijeèi usta mojih. ²⁵ Nemoj da zastranjuje srce tvoje na putove njezine, nemoj lutati po stazama njezinijem. ²⁶ Jer je mnoge ranila i oborila, i mnogo je onijeh koje je sve pobila. ²⁷ Kuæa je njezina put pakleni koji vodi u klijeti smrtne.

8

¹ Ne vièe li mudrost? i razum ne pušta li glas svoj? ² Navrh visina, na putu, na raspucicama stoji, ³ Kod vrata, na ulasku u grad, gdje se otvaraju vrata, vièe: ⁴ Vas vièem, o ljudi, i glas svoj obraæam k sinovima ljudskim. ⁵ Nauèite se ludi mudrosti, i bezumni orazumite se. ⁶ Slušajte, jer æu govoriti velike stvari, i usne moje otvarajuæi se kazivaæe što je pravo. ⁷ Jer usta moja govore

istinu, i mrska je usnama mojim bezbožnost. ⁸ Prave su sve riječi usta mojih, ništa nema u njima krivo ni izopačeno. ⁹ Sve su obične razumnomu i prave su onima koji nalaze znanje. ¹⁰ Primite nastavu moju a ne srebro, i znanje radije nego najbolje zlato. ¹¹ Jer je bolja mudrost od dragoga kamenja, i što je god najmilijih stvari ne mogu se izjednačiti s njom. ¹² Ja mudrost boravim s razboritošću, i razumno znanje nalazim. ¹³ Strah je Gospodnji mržnja na zlo; ja mrzim na ponositost i na oholost i na zli put i na usta opaka. ¹⁴ Moj je savjet i što god jest; ja sam razum i moja je sila. ¹⁵ Mnom carevi caruju, i vladaoci postavljaju pravdu. ¹⁶ Mnom vladaju knezovi i poglavari i sve sudije zemaljske. ¹⁷ Ja ljubim one koji mene ljube, i koji me dobro traže nalaze me. ¹⁸ U mene je bogatstvo i slava, postojano dobro i pravda. ¹⁹ Plod je moj bolji od zlata i od najboljega zlata, i dobitak je moj bolji od najboljega srebra. ²⁰ Putem pravednijem hodim, posred staza pravice, ²¹ Da onima koji me ljube dam ono što jest, i riznice njihove da napunim. ²² Gospod me je imao u početku puta svojega, prije djela svojih, prije svakoga vremena. ²³ Prije vijekova postavljena sam, prije početka, prije postanja zemlje. ²⁴ Kad još ne bijaše bezdana, rodila sam se, kad još ne bijaše izvora obilatijeh vodom. ²⁵ Prije nego se gore osnovaše, prije humova ja sam se rodila; ²⁶ Još ne bješe načinio zemlje ni polja ni početka prahu vasiljenskom; ²⁷ Kad je uređivao nebesa, ondje bijah; kad je razmjeravao krug nad bezdanom.

28 Kad je utvrđivao oblake gore i krijepio izvore bezdanu; 29 Kad je postavljao moru među i vodama da ne prestupaju zapovijesti njegove, kad je postavljao temelje zemlji; 30 Tada bijah kod njega hranjenica, bijah mu milina svaki dan, i veseljah se pred njim svagda; 31 Veseljah se na vasiljenoj njegovoj, i milina mi je sa sinovima ljudskim. 32 Tako dakle, sinovi, poslušajte me, jer blago onima koji se drže putova mojih. 33 Slušajte nastavu, i budite mudri, i nemojte je odbaciti. 34 Blago èovjeku koji me sluša stražeæi na vratima mojim svaki dan i èuvajuæi pragove vrata mojih. 35 Jer ko mene nalazi, nalazi život i dobija ljubav od Gospoda. 36 A ko o mene griješi, èini krivo duši svojoj; svi koji mrze na me, ljube smrt.

9

1 Premudrost sazida sebi kuæu, i otesa sedam stupova; 2 Pokla stoku svoju, rastvori vino svoje, i postavi sto svoj. 3 Posla djevojke svoje, te zove svrh visina gradskih: 4 Ko je lud, neka se uvrati ovamo. I bezumnima veli: 5 Hodite, jedite hljeba mojega, i pijte vina koje sam rastvorila. 6 Ostavite ludost i biæete živi, i idite putem razuma. 7 Ko uèi potsmjevaèa, prima sramotu; i ko kori bezbožnika, prima rug. 8 Ne karaj potsmjevaèa da ne omrzne na te; karaj mudra, i ljubiaæ te. 9 Kaži mudrome, i biæe još mudriji; pouèi pravednoga, i znaæe više. 10 Poèetak je mudrosti strah Gospodnji, i znanje je svetijeh stvari razum. 11 Jer æe se mnoom umnožiti dani tvoji i dodaæe ti se godine životu. 12 Ako

budeš mudar, sebi æeš biti mudar; ako li budeš potsmjevaè, sam æeš tegliti. ¹³ Žena bezumna plaha je, luda i ništa ne zna; ¹⁴ I sjedi na vratima od kuæe svoje na stolici, na visinama gradskim, ¹⁵ Te vièe one koji prolaze, koji idu pravo svojim putem: ¹⁶ Ko je lud? neka se uvrati ovamo. I bezumnome govori: ¹⁷ Voda je krađena slatka, i hljeb je sakriven ugodan. ¹⁸ A on ne zna da su ondje mrtvaci i u dubokom grobu da su zvanice njezine.

10

¹ Mudar je sin radost ocu svojemu, a lud je sin žalost materi svojoj. ² Ne pomaže nepravedno blago, nego pravda izbavlja od smrti. ³ Ne da Gospod da gladuje duša pravednikova, a imanje bezbožnièko razmeæe. ⁴ Nemarna ruka osiromašava, a vrijedna ruka obogaæava. ⁵ Ko zbira u ljeto, sin je razuman; ko spava o žetvi, sin je sramotan. ⁶ Blagoslovi su nad glavom pravedniku, a usta bezbožnièka pokriva nasilje. ⁷ Spomen pravednikov ostaje blagosloven, a ime bezbožnièko truhne. ⁸ Ko je mudra srca, prima zapovijesti; a ko je ludijeh usana, pašæe. ⁹ Ko hodi bezazleno, hodi pouzdano; a ko je opak na putovima svojim, poznaæe se. ¹⁰ Ko namiguje okom, daje muku; i ko je ludijeh usana, pašæe. ¹¹ Usta su pravednikova izvor životu, a usta bezbožnièka pokriva nasilje. ¹² Mrzost zameæe svaðe, a ljubav prikriva sve prijestupe. ¹³ Na usnama razumnoga nalazi se mudrost, a za leða je bezumnoga batina. ¹⁴ Mudri sklanjaju znanje,

a usta ludoga blizu su pogibli. ¹⁵ Bogatstvo je bogatima tvrd grad, siromaštvo je siromasima pogibao. ¹⁶ Rad je pravednikov na život, dobitak bezbožnikov na grijeh. ¹⁷ Ko prima nastavu, na putu je k životu; a ko odbacuje kar, luta. ¹⁸ Ko pokriva mržnju, lažljivih je usana; i ko iznosi sramotu, bezuman je. ¹⁹ U mnogim riječima ne biva bez grijeha; ali ko zadržava usne svoje, razuman je. ²⁰ Jezik je pravednikov srebro odabrano; srce bezbožničko ne vrijedi ništa. ²¹ Usne pravednikove pasu mnoge, a bezumni umiru s bezumlja. ²² Blagoslov Gospodnji obogaćava a bez muke. ²³ Bezumniku je šala činiti zlo, a razuman čovjek drži se mudrosti. ²⁴ Čega se boji bezbožnik, ono će ga snaći; a što pravednici žele, Bog će im dati. ²⁵ Kao što prolazi oluja, tako bezbožnika nestaje; a pravednik je na vječitom temelju. ²⁶ Kakav je ocat zubima i dim očima, taki je ljenivac onima koji ga šalju. ²⁷ Strah Gospodnji dodaje dane, a bezbožnicima se godine prekraćuju. ²⁸ Čekanje pravednijih radost je, a nadanje bezbožnijih propada. ²⁹ Put je Gospodnji krjepost bezazlenomu, a strah onima koji čine bezakonje. ³⁰ Pravednik se neće nigda pokolebati, a bezbožnici neće nastaviti na zemlji. ³¹ Usta pravednikova iznose mudrost, a jezik opaki istrijebiće se. ³² Usne pravednikove znaju što je milo, a bezbožnička su usta opačina.

11

¹ Lažna su mjerila mrska Gospodu, a prava mjera ugodna mu je. ² Kad dođe oholost,

dođe i sramota; a u smjernijeh je mudrost. ³ Pravedne vodi bezazlenost njihova, a bezakonike satire zloæa njihova. ⁴ Neæe pomoæi bogatstvo u dan gnjeva, a pravda izbavlja od smrti. ⁵ Pravda bezazlenoga upravlja put njegov, a bezbožnik pada od svoje bezbožnosti. ⁶ Pravedne izbavlja pravda njihova, a bezakonici hvataju se u svojoj zloæi. ⁷ Kad umire bezbožnik, propada nadanje, i najjaèe uzdanje propada. ⁸ Pravednik se izbavlja iz nevolje, a bezbožnik dolazi na njegovo mjesto. ⁹ Licemjer kvari ustima bližnjega svojega; ali se pravednici izbavljaju znanjem. ¹⁰ Dobru pravednijeh raduje se grad; a kad propadaju bezbožnici, biva pjevanje. ¹¹ Blagoslovima pravednijeh ljudi podiže se grad, a s usta bezbožnièkih raskopava se. ¹² Bezumnik se ruga bližnjemu svojemu, a razuman èovjek muèi. ¹³ Opadaè tumarajuæi izdaje tajnu; a ko je vjerna srca, taji stvar. ¹⁴ Gdje nema savjeta, propada narod, a pomoæ je u mnoštvu savjetnika. ¹⁵ Zlo prolazi ko se jamèi za tuđina; a ko mrzi na jamstvo, bez brige je. ¹⁶ Žena mila dobija èast, a silni dobijaju bogatstvo. ¹⁷ Milostiv èovjek èini dobro duši svojoj, a nemilostiv udi svojemu tijelu. ¹⁸ Bezbožni radi posao prijevaran; a ko sije pravdu, pouzdana mu je plata. ¹⁹ Ko se drži pravde, na život mu je; a ko ide za zlom, na smrt mu je. ²⁰ Mrski su Gospodu koji su opaka srca; a mili su mu koji su bezazleni na svom putu. ²¹ Zao èovjek neæe ostati bez kara ako i druge uzme u pomoæ; a sjeme pravednijeh izbaviæe se. ²² Žena lijepa a bez razuma zlatna

je brnjica u gubici svinji. ²³ Želja je pravednijeh samo dobro, a oèekivanje bezbožnijeh gnjev. ²⁴ Jedan prosipa, i sve više ima; a drugi tvrduje suviše, i sve je siromašniji. ²⁵ Podašna ruka biva bogatija, i ko napaja, sam æe biti napojen. ²⁶ Ko ne da žita, proklinje ga narod, a ko prodaje, blagoslov mu je nad glavom. ²⁷ Ko traži dobro, dobija ljubav; a ko traži zlo, zadesiæe ga. ²⁸ Ko se uzda u bogatstvo svoje, propašæe; a pravednici æe se kao grana zelenjeti. ²⁹ Ko zatire kuæu svoju, naslijediæe vjetar; i bezumnik æe služiti mudromu. ³⁰ Plod je pravednikov drvo životno, i mudri obuèava duše. ³¹ Gle, pravedniku se na zemlji plaæa, akamoli bezbožniku i grješniku?

12

¹ Ko ljubi nastavu, ljubi znanje; a ko mrzi na ukor, ostaje lud. ² Dobar èovjek dobija ljubav od Gospoda, a èovjeka zlikovca osuđuje. ³ Neæe se èovjek utvrditi bezbožnošæu, a korijen pravednijeh neæe se pomaæi. ⁴ Vrijedna je žena vijenac mužu svojemu; a koja ga sramoti, ona mu je kao trulež u kostima. ⁵ Misli su pravednijeh prave, a savjeti bezbožnijeh prijevara. ⁶ Rijeèi bezbožnijeh vrebaju krv, a pravedne izbavljaju usta njihova. ⁷ Obaraju se bezbožni da ih nema, a dom pravednijeh ostaje. ⁸ Prema razumu svom hvali se èovjek; a ko je opaka srca, prezreæe se. ⁹ Ko se snebiva, a ima slugu, bolji je od onoga koji se velièa a hljeba nema. ¹⁰ Pravednik se brine za život svojega živinèeta, a u bezbožnika je srce nemilostivo. ¹¹ Ko radi svoju zemlju, biæe

sit hljeba; a ko ide za besposlicama, bezuman je. ¹² Bezbožnik želi obranu oda zla, ali korijen pravednijeh daje je. ¹³ Zlome je zamka u grijehu usana njegovijeh, a pravednik izlazi iz tjeskobe. ¹⁴ Od ploda usta svojih siti se èovjek dobra, i platu za djela svoja prima èovjek. ¹⁵ Bezumniku se èini prav put njegov; ali ko sluša savjet, mudar je. ¹⁶ Gnjev bezumnikov odmah se pozna, ali pametni pokriva sramotu. ¹⁷ Ko govori istinu, javlja što je pravo, a lažni svjedok prijevaru. ¹⁸ Ima ko govori kao da maè probada, a jezik je mudrijeh lijek. ¹⁹ Istinita usta stoje tvrdo dovijeka, a jezik lažljivi za èas. ²⁰ Koji zlo misle, prijevara im je u srcu, a radost je onima koji svjetuju na mir. ²¹ Nikaka nesreæa neæe zadesiti pravednika, a bezbožnici æe se napuniti zla. ²² Mrske su Gospodu lažljive usne; a koji rade vjerno, mili su mu. ²³ Pametan èovjek pokriva znanje, a srce bezumnijeh razglašuje bezumlje. ²⁴ Ruka radljiva gospodariæe, a lijena æe davati danak. ²⁵ Briga u srcu èovjeèijem obara; a dobra rijeè razveseljava. ²⁶ Pravedniku je bolje nego bližnjemu njegovu; a bezbožnike zavodi put njihov. ²⁷ Ljenivac neæe peæi lova svoga, a u vrijedna je èovjeka dobro dragocjeno. ²⁸ Na putu pravde život je, i kuda ide staza njezina nema smrti.

13

¹ Mudar sin sluša nastavu oca svojega; a potsmjevaè ne sluša ukora. ² Od ploda usta svojih svaki æe jesti dobro, a duša nevaljalijeh ljudi nasilje. ³ Ko èuva usta svoja, èuva svoju dušu;

ko razvaljuje usne, propada. ⁴ Željna je duša ljenivèeva, ali nema ništa; a duša vrijednijeh ljudi obogatiæe se. ⁵ Na lažnu rijeè mrzi pravednik; a bezbožnik se mrazi i sramoti. ⁶ Pravda èuva onoga koji hodi bezazleno; a bezbožnost obara grješnika. ⁷ Ima ko se gradi bogat a nema ništa, i ko se gradi siromah a ima veliko blago. ⁸ Otkup je za život èovjeku bogatstvo njegovo, a siromah ne sluša prijetnje. ⁹ Vidjelo pravednièko svijetli se, a žizak bezbožnièki ugasiæe se. ¹⁰ Od oholosti biva samo svađa, a koji primaju svjet, u njih je mudrost. ¹¹ Blago koje se taštinom teèe umaljava se, a ko sabira rukom, umnožava. ¹² Dugo nadanje mori srce, i želja je ispunjena drvo životno. ¹³ Ko prezire rijeè sam sebi udi; a ko se boji zapovijesti, platiæe mu se. ¹⁴ Nauka je mudroga izvor životni da se saèuva prugala smrtnijeh. ¹⁵ Dobar razum daje ljubav, a put je bezakonièki hrapav. ¹⁶ Svaki pametan èovjek radi s razumom, a bezuman raznosi bezumlje. ¹⁷ Glasnik bezbožan pada u zlo, a vjeran je poslanik lijek. ¹⁸ Siromaštvo i sramota doæi æe na onoga koji odbacuje nastavu; a ko èuva karanje, proslaviæe se. ¹⁹ Ispunjena je želja slast duši, a bezumnima je mrsko otstupiti oda zla. ²⁰ Ko hodi s mudrima postaje mudar, a ko se druži s bezumnicima postaje gori. ²¹ Grješnike goni zlo, a pravednicima se vraæa dobro. ²² Dobar èovjek ostavlja našljedstvo sinovima sinova svojih, a grješnikovo imanje èuva se pravedniku. ²³ Izobila hrane ima na njivi siromaškoj, a ima ko propada sa zle uprave.

24 Ko žali prut, mrzi na sina svojega; a ko ga ljubi, kara ga za vremena. 25 Pravednik jede, i sita mu je duša; a trbuh bezbožnicima nema dosta.

14

1 Mudra žena zida kuæu svoju, a luda svojim rukama raskopava. 2 Ko hodi pravo, boji se Gospoda; a ko je opak na svojim putovima, prezire ga. 3 U ustima je bezbožnikovijem prut oholosti, a mudre èuvaju usta njihova. 4 Gdje nema volova, èiste su jasje; a obilata je ljetina od sile volovske. 5 Istinit svjedok ne laže, a lažan svjedok govori laž. 6 Potsmjevaè traži mudrost, i ne nahodi je; a razumno mu je znanje lako naæi. 7 Idi od èovjeka bezumna, jer neæeš èuti pametne rijeèi. 8 Mudrost je pametnoga da pazi na put svoj, a bezumlje je bezumnijeh prijevara. 9 Bezumnima je šala grijeh, a meðu pravednima je dobra volja. 10 Srce svaèije zna jad duše svoje; i u veselje njegovo ne miješa se drugi. 11 Dom bezbožnièki raskopaæe se, a koliba pravednijeh cvjetaæe. 12 Neki se put èini èovjeku prav, a kraj mu je put k smrti. 13 I od smijeha boli srce, i veselju kraj biva žalost. 14 Putova svojih nasitiæe se ko je izopaèena srca, ali ga se kloni èovjek dobar. 15 Lud vjeruje svašta, a pametan pazi na svoje korake. 16 Mudar se boji i uklanja se od zla, a bezuman navire i slobodan je. 17 Nagao èovjek èini bezumlje, a pakostan je èovjek mrzak. 18 Ludi našljeðuje bezumlje, a razboriti vjenèava se znanjem. 19 Klanjaju se zli pred dobrima i bezbožni na vratima pravednoga.

²⁰ Ubogi je mrzak i prijatelju svom, a bogati imaju mnogo prijatelja. ²¹ Ko prezire bližnjega svojega griješi; a ko je milostiv ubogima, blago njemu. ²² Koji smišljaju zlo, ne lutaju li? a milost i vjera biæe onima koji smišljaju dobro. ²³ U svakom trudu ima dobitka, a govor usnama samo je siromaštvo. ²⁴ Mudrima je vijenac bogatstvo njihovo, a bezumlje bezumnijeh ostaje bezumlje. ²⁵ Istinit svjedok izbavlja duše, a lažan govori prijevaru. ²⁶ U strahu je Gospodnjem jako pouzdanje, i sinovima je utoèište. ²⁷ Strah je Gospodnji izvor životu da se èovjek saèuva od prugala smrtnijeh. ²⁸ U mnoštvu je naroda slava caru; a kad nestaje naroda, propast je vladaocu. ²⁹ Ko je spor na gnjev, velika je razuma; a ko je nagao pokazuje ludost. ³⁰ Život je tijelu srce zdravo, a zavist je trulež u kostima. ³¹ Ko èini krivo ubogome, sramoti stvoritelja njegov; a poštuje ga ko je milostiv siromahu. ³² Za zlo svoje povrgnuæe se bezbožnik, a pravednik nada se i na smrti. ³³ Mudrost poèiva u srcu razumna èovjeka, a što je u bezumnima poznaje se. ³⁴ Pravda podiže narod, a grijeh je sramota narodima. ³⁵ Mio je caru razuman sluga, ali na sramotna gnjevi se.

15

¹ Odgovor blag utišava gnjev, a rijeè prijeka podiže srdnju. ² Jezik mudrijeh ljudi ukrašava znanje, a usta bezumnijeh prosipaju bezumlje. ³ Oèi su Gospodnje na svakom mjestu gledajuæi zle i dobre. ⁴ Zdrav je jezik drvo životno, a

opaèina s njega kršenje od vjetra. ⁵ Lud se ruga nastavom oca svojega; a ko prima ukor, biva pametan. ⁶ U kuæi pravednikovoj ima mnogo blaga; a u dohotku je bezbožnikovu rasap. ⁷ Usne mudrijeh ljudi siju znanje, a srce bezumnièko ne èini tako. ⁸ Źrtva je bezbožnièka gad Gospodu, a molitva pravednijeh ugodna mu je. ⁹ Gad je Gospodu put bezbožnikov; a ko ide za pravdom, njega ljubi. ¹⁰ Karanje je zlo onome ko ostavlja put; koji mrzi na ukor, umrijeæe. ¹¹ Pakao je i pogibao pred Gospodom, akamoli srca sinova èovjeèijih. ¹² Potsmjevaè ne ljubi onoga ko ga kori, niti ide k mudrima. ¹³ Veselo srce veseli lice, a žalost u srcu obara duh. ¹⁴ Srce razumno traži znanje, a usta bezumnijeh ljudi naslađuju se bezumljem. ¹⁵ Svi su dani nevoljniki zli; a ko je vesela srca, na gozbi je jednako. ¹⁶ Bolje je malo sa strahom Gospodnjim nego veliko blago s nemirom. ¹⁷ Bolje je jelo od zelja gdje je ljubav nego od vola ugojena gdje je mržnja. ¹⁸ Èovjek gnjevljiv zameæe raspru; a ko je spor na gnjev, utišava svađu. ¹⁹ Put je lijenoga kao ograda od trnja, a staza je pravednijeh nasuta. ²⁰ Mudar je sin radost ocu, a èovjek bezuman prezire mater svoju. ²¹ Bezumlje je radost bezumniku, a razuman èovjek hodi pravo. ²² Namjere se rasipaju kad nema savjeta, a tvrdo stoje gdje je mnogo savjetnika. ²³ Raduje se èovjek odgovorom usta svojih, i rijeè u vrijeme kako je dobra! ²⁴ Put k životu ide gore razumnome da se saèuva od pakla ozdo. ²⁵ Gospod raskopava kuæu ponositima, a meðu

udovici utvrđuje. ²⁶ Mrske su Gospodu misli zle, a besjede èistijeh mile su. ²⁷ Lakomac zatire svoju kuæu, a ko mrzi na poklone živ æe biti. ²⁸ Srce pravednikovo premišlja šta æe govoriti, a usta bezbožnièka rigaju zlo. ²⁹ Daleko je Gospod od bezbožnijeh, a molitvu pravednijeh èuje. ³⁰ Vid oèinji veseli srce, dobar glas goji kosti. ³¹ Uho koje sluša karanje životno nastavaæe meðu mudrima. ³² Ko odbacuje nastavu, ne mari za dušu svoju; a ko sluša karanje, biva razuman. ³³ Strah je Gospodnji nastava k mudrosti, i prije slave ide smjernost.

16

¹ Èovjek sprema srce, ali je od Gospoda što æe jezik govoriti. ² Èovjeku se svi putovi njegovi èine èisti, ali Gospod ispituje duhove. ³ Ostavi na Gospoda djela svoja, i biæe tvrde namjere tvoje. ⁴ Gospod je stvorio sve sam za se, i bezbožnika za zli dan. ⁵ Mrzak je Gospodu ko je god ponosita srca, i neæe ostati bez kara ako æe i druge uzeti u pomoæ. ⁶ Milošæu i istinom oèišæa se bezakonje, i strahom Gospodnjim uklanja se èovjek oda zla. ⁷ Kad su èiji putovi mili Gospodu, miri s njim i neprijatelje njegove. ⁸ Bolje je malo s pravdom nego mnogo dohodaka s nepravdom. ⁹ Srce èovjeèije izmišlja sebi put, ali Gospod upravlja korake njegove. ¹⁰ Proroštvo je na usnama carevijem, u sudu neæe pogriješiti usta njegova. ¹¹ Mjerila i potezi pravi od Gospoda su, i sve kamenje u tobocu njegovo je djelo. ¹² Gadno je carevima èiniti nepravdu, jer se

pravdom utvrđuje prijesto. ¹³ Mile su carevima usne pravedne, i oni ljube onoga koji govori pravo. ¹⁴ Gnjev je carev glasnik smrtni, ali mudar èovjek ublažiæe ga. ¹⁵ U veselu je licu carevu život, i ljubav je njegova kao oblak s poznijem daždem. ¹⁶ Koliko je bolje teæi mudrost nego zlato! i teæi razum koliko je ljepše nego srebro! ¹⁷ Put je pravednijeh uklanjanje oda zla; èuva dušu svoju ko pazi na put svoj. ¹⁸ Oholost dolazi pred pogibao, i ponosit duh pred propast. ¹⁹ Bolje je biti ponizna duha s krotkima nego dijeliti plijen s oholima. ²⁰ Ko pazi na rijeè, nalazi dobro, i ko se uzda u Gospoda, blago njemu. ²¹ Ko je mudra srca, zove se razuman, a slast na usnama umnožava nauku. ²² Izvor je životu razum onima koji ga imaju, a nauka bezumnijeh bezumlje je. ²³ Srce mudroga razumno upravlja ustima njegovijem, i dodaje nauku usnama njegovijem. ²⁴ Ljubazne su rijeèi sat meda, slast duši i zdravlje kostima. ²⁵ Neki se put èini èovjeku prav, a kraj mu je put k smrti. ²⁶ Ko se trudi, sebi se trudi, jer ga nagone usta njegova. ²⁷ Èovjek nevaljao kopa zlo, i na usnama mu je kao oganj koji pali. ²⁸ Opak èovjek zameæe svađu, i opadaè rastavlja glavne prijatelje. ²⁹ Nasilnik mami druga svojega i zavodi ga na put koji nije dobar; ³⁰ Namiguje oèima, kad misli naopako; kad mièe usnama, èini zlo. ³¹ Sijeda je kosa slavna kruna, nalazi se na putu pravednom. ³² Bolji je spor na gnjev nego junak, i gospodar od svoga srca bolji je nego onaj koji uzme grad. ³³ Ždrijeb se baca u krilo,

ali je od Gospoda sve što izlazi.

17

¹ Bolji je zalogaj suha hljeba s mirom nego kuæa puna poklane stoke sa svaðom. ² Razuman sluga biæe gospodar nad sinom sramotnijem i s braæom æe dijeliti našljedstvo. ³ Topionica je za srebro i peæ za zlato, a srca iskušava Gospod. ⁴ Zao èovjek pazi na usne zle, a lažljivac sluša jezik pakostan. ⁵ Ko se ruga siromahu, sramoti stvoritelja njegova; ko se raduje nesreæi, neæe ostati bez kara. ⁶ Vijenac su starcima unuci, a slava sinovima oci njihovi. ⁷ Ne prilièi bezumnom visoka besjeda, akamoli knezu lažljiva besjeda. ⁸ Poklon je dragi kamen onome koji ga prima, kuda se god okrene napreduje. ⁹ Ko pokriva prijestup, traži ljubav; a ko ponavlja stvar, rastavlja glavne prijatelje. ¹⁰ Ukor tišti razumnoga veæma nego ludoga sto udaraca. ¹¹ Zao èovjek traži samo odmet, ali æe se ljut glasnik poslati na nj. ¹² Bolje je da èovjeka srete medvjedica kojoj su oteti medvjediæi, nego bezumnik u svom bezumlju. ¹³ Ko vraæa zlo za dobro, neæe se zlo odmaæi od kuæe njegove. ¹⁴ Ko poène svaðu, otvori ustavu vodi; zato prije nego se zametne, proði se raspre. ¹⁵ Ko opravda krivoga i ko osudi pravoga, obojica su gad Gospodu. ¹⁶ Na što je blago bezumnome u ruci kad nema razuma da pribavi mudrost? ¹⁷ U svako doba ljubi prijatelj, i brat postaje u nevolji. ¹⁸ Èovjek bezuman daje ruku i jamèi se za prijatelja svojega. ¹⁹ Ko miluje svaðu, miluje

griješ; ko podiže uvis vrata svoja, traži pogibao. ²⁰ Ko je opaka srca, neæe naæi dobra; i ko dvolièi jezikom, pašæe u zlo. ²¹ Ko rodi bezumna, na žalost mu je, niti æe se radovati otac luda. ²² Srce veselo pomaže kao lijek, a duh žalostan suši kosti. ²³ Bezbožnik prima poklon iz njedara da prevrati putove pravdi. ²⁴ Razumnomu je na licu mudrost, a oèi bezumniku vrljaju nakraj zemlje. ²⁵ Žalost je ocu svojemu sin bezuman, i jad roditeljci svojoj. ²⁶ Nije dobro globiti pravednika, ni da knezovi biju koga što je radio pravo. ²⁷ Usteže rijeèi svoje èovjek koji zna, i tiha je duha èovjek razuman. ²⁸ I bezuman kad muèi, misli se da je mudar, i razuman, kad stiskuje usne svoje.

18

¹ Èovjek samovoljan traži što je njemu milo i miješa se u svašta. ² Bezumniku nije mio razum nego da se javlja srce njegovo. ³ Kad dođe bezbožnik, dođe i rug, i prijekor sa sramotom. ⁴ Rijeèi su iz usta èovjeèijih duboka voda, izvor je mudrosti potok koji se ražljeva. ⁵ Nije dobro gledati bezbožniku ko je, da se uèini krivo pravomu na sudu. ⁶ Usne bezumnikove pristaju u svađu, i usta njegova dozivlju boj. ⁷ Bezumniku su usta njegova pogibao, i usne njegove pruglo duši njegovoj. ⁸ Rijeèi su opadaèeve kao izbijenijeh, ali slaze unutra u trbuh. ⁹ I ko je nemaran u poslu svom brat je raspikuæi. ¹⁰ Tvrda je kula ime Gospodnje, k njemu æe uteæi pravednik, i biæe u visokom zaklonu. ¹¹ Bogatstvo je bogatome jak

grad i kao visok zid u njegovoj misli. ¹² Pred propast podiže se srce èovjeku, a prije slave ide smjernost. ¹³ Ko odgovara prije nego èuje, to mu je ludost i sramota. ¹⁴ Duh èovjeèi snosi bol svoj; a duh oboren ko æe podignuti? ¹⁵ Srce razumna èovjeka dobavlja znanje, i uho mudrijih traži znanje. ¹⁶ Dar èovjeku širi mjesto i vodi ga pred vlastelje. ¹⁷ Pravedan se èini ko je prvi u svojoj raspri, ali kad dođe bližnji njegov, ispituje se. ¹⁸ Raspre prekida ždrijeb, i između silnijih rasuđuje. ¹⁹ Uvrijeđen je brat kao tvrd grad, i svađa je kao prijevornica na dvoru. ²⁰ Svakomu se trbuh siti plodom usta njegovijeh, dohotkom od usana svojih siti se. ²¹ Smrt je i život u vlasti jeziku, i ko ga miluje, ješæe plod njegov. ²² Ko je našao ženu, našao je dobro i dobio ljubav od Gospoda. ²³ Siromah govori moleæi, a bogat odgovara oštro. ²⁴ Ko ima prijatelja, valja da postupa prijateljski, jer ima prijatelja vjernijih od brata.

19

¹ Siromah koji hodi u bezazlenosti svojoj bolji je nego opaki usnama svojim, koji je bezuman. ² Kad je duša bez znanja, nije dobro; i ko je brzijeh nogu, spotièe se. ³ Ludost èovjeèija prevraæa put njegov, a srce se njegovo gnjevi na Gospoda. ⁴ Bogatstvo pribavlja mnogo prijatelja, a siromaha ostavlja prijatelj njegov. ⁵ Lažan svjedok neæe ostati bez kara, i ko govori laž, neæe uteæi. ⁶ Mnogi ugađaju knezu, i svak je prijatelj èovjeku podatljivu. ⁷ Na siromaha mrze sva braæa njegova, još više se prijatelji njegovi

udaljuju od njega; vièe za njima, ali ih nema. ⁸ Ko pribavlja razum, ljubi dušu svoju; i ko pazi na mudrost, naèi æe dobro. ⁹ Svjedok lažan neæe ostati bez kara, i ko govori laž, poginuæe. ¹⁰ Ne dolikuju bezumnom miline, ni služi da vlada knezovima. ¹¹ Razum zadržava èovjeka od gnjeva, i èast mu je mimoiaei krivicu. ¹² Careva je srdnja kao rika mladoga lava, i ljubav je njegova kao rosa travi. ¹³ Bezuman je sin muka ocu svojemu, i svadljivost ženina neprestano prokisivanje. ¹⁴ Kuæa i imanje našljeðuje se od otaca; a od Gospoda je razumna žena. ¹⁵ Lijenost navodi tvrd san, i nemarljiva duša gladovaæe. ¹⁶ Ko drži zapovijesti, èuva dušu svoju; a ko ne mari za putove svoje, poginuæe. ¹⁷ Gospodu pozaima ko poklanja siromahu, i platiæe mu za dobro njegovo. ¹⁸ Karaj sina svojega dokle ima nadanja, i na pogibao njegovu da ne prašta duša tvoja. ¹⁹ Velik gnjev pokazuj kad praštaš kar, i kad oprostiš, poslije veæma pokaraj. ²⁰ Slušaj svjet i primaj nastavu, da poslije budeš mudar. ²¹ Mnogo ima misli u srcu èovjeèijem, ali što Gospod naumi ono æe ostati. ²² Želja èovjeku treba da je da èini milost, a bolji je siromah nego laža. ²³ Strah je Gospodnji na život; u koga je on, boravi sit, niti ga pohodi zlo. ²⁴ Ljenivac krije ruku svoju u njedra, ni k ustima svojim ne prinosi je. ²⁵ Udri potsmjevaèa da ludi omudra, i razumnoga nakaraj da razumije nauku. ²⁶ Sin sramotan i prijekoran upropašæuje oca i odgoni mater. ²⁷ Nemoj, sine, slušati nauke koja odvodi od rijeèi razumnijeh. ²⁸ Nevaljao

svjedok potsmijeva se pravdi, i usta bezbožnièka proždiru nepravdu. ²⁹ Gotovi su potsmijevaèima sudovi i bezumnicima boj na leđa.

20

¹ Vino je potsmijevaè i silovito piæe nemirnik, i ko god za njim luta neæe biti mudar. ² Strah je carev kao rika mladoga lava; ko ga draži, griješi svojoj duši. ³ Slava je èovjeku da se okani svađe; a ko je god bezuman, upleæe se. ⁴ Radi zime ljenivac ne ore; prosi o žetvi, i ništa ne dobija. ⁵ Savjet je u srcu èovjeèijem duboka voda, ali èovjek razuman crpe ga. ⁶ Najviše ljudi hvali se svojom dobrotom; ali ko æe naæi èovjeka istinita? ⁷ Pravednik jednako hodi u bezazlenosti svojoj; blago sinovima njegovijem poslije njega! ⁸ Car sjedeæi na prijestolu sudskom rasipa oèima svojim svako zlo. ⁹ Ko može reæi: oèistio sam srce svoje, èist sam od grijeha svojega? ¹⁰ Dvojak poteg i dvojaka mjera, oboje je mrsko Gospodu. ¹¹ Po djelima svojim poznaje se i dijete hoæe li biti èisto i hoæe li biti pravo djelo njegovo. ¹² Uho koje èuje, i oko koje vidi, oboje je Gospod naèinio. ¹³ Ne ljubi sna, da ne osiromašiš; otvoraj oèi svoje, i biæeš sit hljeba. ¹⁴ Ne valja, ne valja, govori ko kupuje, a kad otide onda se hvali. ¹⁵ Ima zlata i mnogo bisera, ali su mudre usne najdragocjeniji nakit. ¹⁶ Uzmi haljinu onome koji se podjemèi za tuđina, uzmi zalog od njega za tuđinku. ¹⁷ Sladak je èovjeku hljeb od prijevare, ali mu se poslije napune usta pijeska. ¹⁸ Misli se utvrđuju savjetom; zato razumno ratuj. ¹⁹ Ko

otkriva tajnu, postupa nevjerno; zato se ne miješaj s onijem koji razvaljuje usta. ²⁰ Ko psuje oca svojega ili mater svoju, njegov æe se žižak ugasiti u crnom mraku. ²¹ Našljedstvo koje se iz početka brzo dobija, ne biva na pošljetku blagosloveno. ²² Ne govori: vratiaæu zlo. Èekaj Gospoda, i saèuvaæe te. ²³ Mrzak je Gospodu dvojak poteg, mjerila lažna nijesu dobra. ²⁴ Od Gospoda su koraci èovjeèji, a èovjek kako æe razumjeti put njegov? ²⁵ Zamka je èovjeku da proždre svetinju, i poslije zavjeta opet da traži. ²⁶ Mudar car rasipa bezbožnike i pušta na njih kolo. ²⁷ Vidjelo je Gospodnje duša èovjeèija, istražuje sve što je u srcu. ²⁸ Milost i istina èuvaju cara, i milošæu podupire svoj prijesto. ²⁹ Slava je mladima sila njihova, a starcima èast sijeda kosa. ³⁰ Modrice od boja i udarci koji prodiru do srca jesu lijek zlome.

21

¹ Srce je carevo u ruci Gospodu kao potoci vodeni; kuda god hoæe, savija ga. ² Svaki se put èovjeku èini prav, ali Gospod ispituje srca. ³ Da se èini pravda i sud, milije je Gospodu nego žrtva. ⁴ Ponosite oèi i naduto srce i oranje bezbožnièko grijeh je. ⁵ Misli vrijedna èovjeka donose obilje, a svakoga nagla siromaštvo. ⁶ Blago sabrano jezikom lažljivijem taština je koja prolazi meðu one koji traže smrt. ⁷ Grabež bezbožnijeh odnijaæe ih, jer ne htješe èiniti što je pravo. ⁸ Èiji je put kriv, on je tuđ; a ko je èist, njegovo je djelo pravo. ⁹ Bolje je sjedjeti

u uglu od krova nego sa ženom svadljivom u kuæi zajednièkoj. ¹⁰ Duša bezbožnikova želi zlo, ni prijatelj njegov ne nalazi milosti u njega. ¹¹ Kad potsmjevaè biva karan, ludi mudra; i kad se mudri pouèava, prima znanje. ¹² Uèi se pravednik od kuæe bezbožnikove, kad se bezbožnici obaraju u zlo. ¹³ Ko zatiskuje uho svoje od vike ubogoga, vikaæe i sam, ali neæe biti uslišen. ¹⁴ Dar u tajnosti utišava gnjev, i poklon u njedrima žestoku srdnju. ¹⁵ Radost je pravedniku èiniti što je pravo, a strah onima koji èine bezakonje. ¹⁶ Èovjek koji zađe s puta mudrosti poèinuæe u zboru mrtvijen. ¹⁷ Ko ljubi veselje, biaæe siromah; ko ljubi vino i ulje, neæe se obogatiti. ¹⁸ Otkup za pravednike biaæe bezbožnik i za dobre bezakonik. ¹⁹ Bolje je živjeti u zemlji pustoj nego sa ženom svadljivom i gnjevljivom. ²⁰ Dragocjeno je blago i ulje u stanu mudroga, a èovjek bezuman proždire ga. ²¹ Ko ide za pravdom i milošæu, naæi æe život, pravdu i slavu. ²² U grad jakih ulazi mudri, i obara silu u koju se uzdaju. ²³ Ko èuva usta svoja i jezik svoj, èuva dušu svoju od nevolja. ²⁴ Ponositom i obijesnom ime je potsmjevaè, koji sve radi bijesno i oholo. ²⁵ Ljenivca ubija želja, jer ruke njegove neæe da rade; ²⁶ Svaki dan želi; a pravednik daje i ne štedi. ²⁷ Źrtva je bezbožnièka gad, akamoli kad je prinose u grijehu? ²⁸ Lažni svjedok poginuæe, a èovjek koji sluša, govoriæe svagda. ²⁹ Bezbožnik je bezobrazan, a pravednik udešava svoje pute. ³⁰ Nema mudrosti ni razuma ni savjeta nasuprot

Bogu. ³¹ Konj se oprema za dan boja, ali je u Gospoda spasenje.

22

¹ Bolje je ime nego veliko bogatstvo, i milost je bolja nego srebro i zlato. ² Bogat i siromah sretaju se; obojicu je Gospod stvorio. ³ Pametan èovjek vidi zlo i skloni se, a ludi idu dalje i plaæaju. ⁴ Smjernosti i strahu Gospodnjemu plata je bogatstvo i slava i život. ⁵ Trnje i zamke su na putu opakoga; ko èuva dušu svoju, biæe daleko od toga. ⁶ Uèi dijete prema putu kojim æe iæi, pa neæe otstupiti od njega ni kad ostari. ⁷ Bogat gospodari nad siromasima, i ko uzima u zajam biva sluga onomu koji daje. ⁸ Ko sije bezakonje žeæe muku, i pruta gnjeva njegova nestaæe. ⁹ Blago oko biæe blagosloveno, jer daje hljeba svojega ubogomu. ¹⁰ Otjeraj potsmjevaèa, i otiaei æe raspra i prestaæe svaða i sramota. ¹¹ Ko ljubi èisto srce, i èije su usne ljubazne, njemu je car prijatelj. ¹² Oèi Gospodnje èuvaju znanje, a poslove bezakonikove obara. ¹³ Ljenivac govori: lav je napolju; nasred ulice poginuo bih. ¹⁴ Usta su tuðih žena jama duboka; na koga se gnjevi Gospod, onamo æe pasti. ¹⁵ Bezumlje je privezano djetetu na srce; prut kojim se kara ukloniæe ga od njega. ¹⁶ Ko èini krivo siromahu da umnoži svoje, i ko daje bogatome, zacijelo æe osiromašiti. ¹⁷ Prigni uho svoje i slušaj rijeèi mudrijeh ljudi, i srce svoje privij k nauci mojoj. ¹⁸ Jer æe ti biti milina ako ih složiš u srce svoje, ako sve budu

poređane na usnama tvojim. ¹⁹ Da bi ti uzdanje bilo u Gospoda, kazujem ti ovo danas, a ti tako èini. ²⁰ Nijesam li ti napisao znamenite stvari za savjete i znanje, ²¹ Da bih ti pokazao tvrđu istinitijeh rijeèi da bi mogao istinitijem rijeèima odgovarati onima koji pošlju k tebi? ²² Ne otimaj siromahu zato što je siromah, i ne zatiri nevoljnoga na vratima. ²³ Jer æe Gospod brani njihovu stvar, i oteæe dušu onima koji njima otimaju. ²⁴ Ne druži se s èovjekom gnjevljivijem i ne idi sa žestokim, ²⁵ Da se ne bi navikao na putove njegove i metnuo zamke na dušu svoju. ²⁶ Ne budi od onijeh koji ruku daju, koji se jamèe za dugove. ²⁷ Ako nemaš èim platiti, zašto da se odnese postelja ispod tebe? ²⁸ Ne pomièi stare međe, koju su postavili oci tvoji. ²⁹ Jesi li vidio èovjeka ustaoca na poslu? Taki æe pred carevima stajati, a neæe stajati pred prostacima.

23

¹ Kad sjedeš da jedeš s gospodinom, pazi dobro što je pred tobom. ² Inaèe bi satjerao sebi nož u grlo, ako bi bio lakom. ³ Ne želi preslaèaka njegovijeh, jer su lažna hrana. ⁴ Ne muèi se da se obogatiš, i proði se svoje mudrosti. ⁵ Hoæeš li baciti oèi svoje na ono èega brzo nestaje? jer naèini sebi krila i kao orao odleti u nebo. ⁶ Ne jedi hljeba u zavidljivca, i ne želi preslaèaka njegovijeh. ⁷ Jer kako on tebe cijeni u duši svojoj tako ti jelo njegovo. Govoriæe ti: jedi i pij; ali srce njegovo nije s tobom. ⁸ Zalogaj što pojedješ izbljuvaæeš, i izgubiæeš ljubazne rijeèi svoje. ⁹ Pred bezumnijem ne govori, jer neæe mariti

za mudrost besjede tvoje. ¹⁰ Ne pomièi stare meðe, i ne stupaj na njivu siroèadi. ¹¹ Jer je jak osvjetnik njihov; braniæe stvar njihovu od tebe. ¹² Obrati k nauci srce svoje i uši svoje k rijeèima mudrijem. ¹³ Ne ukraæuj kara djetetu; kad ga biješ prutom, neæe umrijeti. ¹⁴ Ti ga bij prutom, i dušu æeš mu izbaviti iz pakla. ¹⁵ Sine moj, ako bude mudro srce tvoje, veselie se srce moje u meni; ¹⁶ I igraæe bubrezi moji kad usne tvoje stanu govoriti što je pravo. ¹⁷ Srce tvoje neka ne zavidi grješnicima, nego budi u strahu Gospodnjem vazda. ¹⁸ Jer ima plata, i nadanje tvoje neæe se zatrti. ¹⁹ Slušaj, sine moj, i budi mudar i upravi putem srce svoje. ²⁰ Ne budi meðu pijanicama ni meðu izjelicama. ²¹ Jer pijanica i izjelica osiromašie, i spavaè hodie u ritama. ²² Slušaj oca svojega koji te je rodio, i ne preziri matere svoje kad ostari. ²³ Kupuj istinu i ne prodaji je; kupuj mudrost, znanje i razum. ²⁴ Veoma se raduje otac pravednikov, i roditelj mudroga veseli se s njega. ²⁵ Neka se dakle veseli otac tvoj i mati tvoja, i neka se raduje roditeljka tvoja. ²⁶ Sine moj, daj mi srce svoje, i oèi tvoje neka paze na moje pute. ²⁷ Jer je kurva duboka jama, a tijesan studenac tuða žena. ²⁸ Ona i zasjeda kao lupež i umnožava zloèince meðu ljudima. ²⁹ Kome: jaoh? kome: kuku? kome svaða? kome vika? kome rane ni za što? kome crven u oèima? ³⁰ Koji sjede kod vina, koji idu te traže rastvorena vina. ³¹ Ne gledaj na vino kad se rumeni, kad u èaši pokazuje lice svoje i upravo iskaèe. ³² Na pošljedak æe kao zmija

ujesti i kao aspida upeæi. ³³ Oèi æe tvoje gledati na tuđe žene, i srce æe tvoje govoriti opaèine. ³⁴ I biæeš kao onaj koji leži usred mora i kao onaj koji spava navrh jedra. ³⁵ Reæi æeš: izbiše me, ali me ne zabolje; tukoše me, ali ne osjetih; kad se probudim, iæi æu opet da tražim to.

24

¹ Ne zavidi zlijem ljudima niti želi da si s njima. ² Jer o pogibli misli srce njihovo i usne njihove govore o mucu. ³ Mudrošæu se zida kuæa i razumom utvrđuje se. ⁴ I znanjem se pune klijeti svakoga blaga i dragocjena i mila. ⁵ Mudar je èovjek jak, i razuman je èovjek silan snagom. ⁶ Jer mudrijem savjetom ratovaæeš, i izbavljenje je u mnoštvu savjetnika. ⁷ Visoke su bezumnome mudrosti; neæe otvoriti usta svojih na vratima. ⁸ Ko misli zlo èiniti zvaæe se zlikovac. ⁹ Misao bezumnikova grijeh je, i potsmjevaè je gad ljudski. ¹⁰ Ako kloneš u nevolji, skratiaæ ti se sila. ¹¹ Izbavljaj pohvatane na smrt; i koje hoæe da pogube, nemoj se ustegnuti od njih. ¹² Ako li reèeš: gle, nijesmo znali za to; neæe li razumjeti onaj koji ispituje srca, i koji èuva dušu tvoju neæe li doznati i platiti svakome po djelima njegovijem? ¹³ Sine moj, jedi med, jer je dobar, i sat, jer je sladak grlu tvome. ¹⁴ Tako æe biti poznanje mudrosti duši tvojoj, kad je nađeš; i biæe plata, i nadanje tvoje neæe se zatrti. ¹⁵ Bezbožnièe, ne vrebaj oko stana pravednikova, i ne kvvari mu poèivanje. ¹⁶ Jer ako i sedam puta padne pravednik, opet ustane, a

bezbožnici propadaju u zlu. ¹⁷ Kad padne neprijatelj tvoj, nemoj se radovati, i kad propadne, neka ne igra srce tvoje. ¹⁸ Jer bi vidio Gospod i ne bi mu bilo milo, i obratio bi gnjev svoj od njega na tebe. ¹⁹ Nemoj se žestiti radi nevaljalaca, nemoj zavidjeti bezbožnicima. ²⁰ Jer nema plate nevaljalcu, žižak æe se bezbožnicima ugasiti. ²¹ Boj se Gospoda, sine moj, i cara, i ne miješaj se s nemirnicima. ²² Jer æe se ujedanput podignuti pogibao njihova, a ko zna propast koja ide od obojice? ²³ I ovo je za mudarce: gledati ko je ko na sudu nije dobro. ²⁴ Ko govori bezbožniku: pravedan si, njega æe proklinjati ljudi i mrziæe na nj narodi. ²⁵ A koji ga karaju, oni æe biti mili, i doæi æe na njih blagoslov dobrih. ²⁶ Ko govori rijeçi istinite, u usta ljubi. ²⁷ Uredi svoj posao na polju, i svrši svoje na njivi, potom i kuæu svoju zidaj. ²⁸ Ne budi svjedok na bližnjega svojega bez razloga, i ne varaj usnama svojima. ²⁹ Ne govori: kako je on meni uèinio tako æu ja njemu uèiniti; platiaæu ovom èovjeku po djelu njegovu. ³⁰ Iđah mimo njivu èovjeka lijena i mimo vinograd èovjeka bezumna; ³¹ I gle, bješe sve zaraslo u trnje i sve pokrio èkalj, i ograda im kamena razvaljena. ³² I vidjevši uzeh na um, i gledah i pouèih se. ³³ Dok malo prospavaš, dok malo prodrijemlješ, dok malo sklopiš ruke da poèineš, ³⁴ U tom æe doæi siromaštvo tvoje kao putnik, i oskudica tvoja kao oružan èovjek.

25

¹ I ovo su prièe Solomunove koje sabraše ljudi

Jezequije cara Judina. ² Slava je Božija skrivati stvar, a slava je carska istraživati stvar. ³ Visina nebu i dubina zemlji i srce carevima ne može se dosegnuti. ⁴ Uzmi od srebra trosku, i izaæi æe livcu zaklad. ⁵ Uzmi bezbožnika ispred cara, i utvrdiaæe se pravdom prijesto njegov. ⁶ Ne veliaej se pred carem i ne staj na mjesto gdje stoje vlastelji. ⁷ Jer je bolje da ti se kaže: hodi gore, nego da te ponize pred knezom da vidiš svojim oèima. ⁸ Ne idi odmah da se preš, gledaj šta bi èinio napošljjetku ako bi te osramotio bližnji tvoj. ⁹ Raspravi stvar svoju s bližnjim svojim, ali tuđe tajne ne otkrivaj, ¹⁰ Da te ne bi psovao ko èuje, i sramota tvoja da ne bi ostala na tebi. ¹¹ Zlatne jabuke u srebrnijem sudima jesu zgodne rijeèi. ¹² Zlatna je grivna i nakit od najboljega zlata mudri karaè onome koji sluša. ¹³ Vjeran je poslanik kao studen šnježna o žetvi onima koji ga pošlju, i rashlađuje dušu svojim gospodarima. ¹⁴ Ko se hvali darom lažnijem, on je kao oblaci i vjetar bez dažda. ¹⁵ Strpljenjem se ublažava knez, i mek jezik lomi kosti. ¹⁶ Kad nađeš med, jedi koliko ti je dosta, da ne bi najedavši ga se izbljuvao ga. ¹⁷ Rijetko neka ti noga stupa u kuæu bližnjega tvojega, da ne bi nasitivši se tebe omrzao na te. ¹⁸ Ko god govori lažno svjedoèanstvo na bližnjega svojega, on je kao malj i maè i oštra strijela. ¹⁹ Uzdanje je u nevjernika u nevolji zub slomljen i noga uganuta. ²⁰ Ko pjeva pjesme žalosnom srcu, on je kao onaj koji svlaèi haljinu na zimi, i kao ocat na salitru. ²¹ Ako je gladan nenavidnik tvoj, nahrani

ga hljeba, i ako je žedan, napoj ga vode. ²² Jer æeš živo ugljvlje zgrnuti na glavu njegovu, i Gospod æe ti platiti. ²³ Sjeverni vjetar nosi dažd, a potajni jezik lice srdito. ²⁴ Bolje je sjedjeti u uglu od krova nego sa ženom svadljivom u kuæi zajednièkoj. ²⁵ Dobar je glas iz daljne zemlje kao studena voda žednoj duši. ²⁶ Pravednik koji pada pred bezbožnikom jest kao izvor nogama zamuæen i kao studenac pokvaren. ²⁷ Jesti mnogo meda nije dobro, i istraživati slavu nije slavno. ²⁸ Ko nema vlasti nad duhom svojim, on je grad razvaljen bez zidova.

26

¹ Kao snijeg u ljeto i dažd o žetvi, tako ne dolikuje bezumnome èast. ² Kao vrabac kad prhne i lasta kad odleti, tako kletva nezaslužena neæe doæi. ³ Biè konju, uzda magarcu, a batina bezumnicima na leða. ⁴ Ne odgovaraj bezumniku po bezumlju njegovu, da ne budeš i ti kao on. ⁵ Odgovori bezumniku prema bezumlju njegovu, da ne misli da je mudar. ⁶ Ko šalje bezumnika da mu što svrši, on otsijeca sebi noge i pije nepravdu. ⁷ Kako hromi hramlje nogama svojim, taka je besjeda u ustima bezumnijeh. ⁸ Kao da baca dragi kamen u gomilu kamenja, tako radi ko èini èast bezumnome. ⁹ Kao trn kad dođe u ruku pijanome, taka je besjeda u ustima bezumnijeh. ¹⁰ Mnogo muke zadaje svjema ko plaæa bezumniku i ko plaæa prestupnicima. ¹¹ Kao što se pas povraæa na svoju bljuvotinu, tako bezumnik ponavlja svoje

bezumlje. ¹² Jesi li vidio èovjeka koji misli da je mudar? više ima nadanja od bezumnoga nego od njega. ¹³ Ljenivac govori: ljuti je lav na putu, lav je na ulicama. ¹⁴ Kao što se vrata obræu na èepovima svojim, tako ljenivac na postelji svojoj. ¹⁵ Ljenivac krije ruku svoju u njedra, teško mu je prinijeti je k ustima. ¹⁶ Ljenivac misli da je mudriji od sedmorice koji odgovaraju razumno. ¹⁷ Psa za uši hvata ko se prolazeæi žesti za tuđu raspru. ¹⁸ Kakav je bezumnik koji baca iskre i strijele smrtne, ¹⁹ Taki je svaki koji prevari bližnjega svojega pa onda veli: šalio sam se. ²⁰ Kad nestane drva, ugasi se oganj; tako kad nema opadaèa, prestaje raspra. ²¹ Ugalj je za žeravicu, drva za oganj, a èovjek svadljivac da raspaljuje svaðu. ²² Rijeèi su opadaèeve kao rijeèi izbijenijeh, ali slaze unutra u trbuh. ²³ Kao srebrna pjena kojom se obloži crijep, take su usne neprijateljske i zlo srce. ²⁴ Nenavidnik se pretvara ustima svojim, a u srcu slaže prijevaru. ²⁵ Kad govori umiljatijem glasom, ne vjeruj mu, jer mu je u srcu sedam gadova. ²⁶ Mržnja se pokriva lukavstvom, ali se zloæa njezina otkriva na zboru. ²⁷ Ko jamu kopa, u nju æe pasti; i ko kamen valja, na njega æe se prevaliti. ²⁸ Jezik lažan mrzi na one koje satire, i usta koja laskaju grade pogibao.

27

¹ Ne hvali se sjutrašnjim danom, jer ne znaš šta æe dan donijeti. ² Neka te hvali drugi, a ne tvoja usta, tuđin, a ne tvoje usne. ³ Težak je kamen, i

pijesak je težak; ali je gnjev bezumnikov teži od obojega. ⁴ Jarost je nemilostiva, i gnjev je plah; ali ko æe odoljeti zavisti? ⁵ Bolji je javni ukor nego tajna ljubav. ⁶ Udarci od prijatelja istiniti su, a cjelivi nenavidnikovi lažni. ⁷ Duša sita gazi sat, a gladnoj duši slatko je sve što je gorko. ⁸ Kaka je ptica koja odleti iz svojega gnijezda, taki je èovjek koji otide iz svojega mjesta. ⁹ Ulje i kad veseli srce, tako je prijatelj sladak svjetom srdaènijem. ¹⁰ Ne ostavljaj prijatelja svojega ni prijatelja oca svojega, i u kuæu brata svojega ne ulazi u nesreæi svojoj: bolji je susjed blizu nego brat daleko. ¹¹ Sine moj, budi mudar i obraduj srce moje, da imam šta odgovoriti onome ko me ruži. ¹² Pametan èovjek vidi zlo i skloni se, a ludi idu dalje i plaæaju. ¹³ Uzmi haljinu onomu koji se podjamèi za tuđina, i uzmi zalog od njega za tuđinku. ¹⁴ Ko blagosilja prijatelja svojega na glas rano ustajuæi, primiaæe mu se za kletvu. ¹⁵ Neprestano kapanje kad je velik dažd, i žena svadljiva, jedno su; ¹⁶ Ko je ustavlja, ustavlja vjetar, i ona se odaje kao mirisavo ulje u desnici. ¹⁷ Gvoždèe se gvoždèm oštri, tako èovjek oštri lice prijatelja svojega. ¹⁸ Ko èuva smokvu, ješæe roda njezina; tako ko èuva gospodara svojega, biaæe poštovan. ¹⁹ Kako je u vodi lice prema licu, tako je srce èovjeèije prema èovjeku. ²⁰ Grob i propast nigda se ne mogu zasititi, tako oèi èovjeèije nigda nijesu site. ²¹ Srebro u topionici i zlato u peæi a èovjek u ustima onoga koji ga hvali poznaje se. ²² Da bezumnoga tucaš u stupi tuèkom s prekrupom, ne bi otišlo od njega

bezumlje njegovo. ²³ Dobro gledaj stoku svoju i staraj se za stada svoja. ²⁴ Jer bogatstvo ne traje do vijeka niti kruna od koljena do koljena. ²⁵ Kad trava naraste i pokaže se zelen, kupi se trava po planinama. ²⁶ Jaganjci su ti za odijelo, i jariæi cijena za njivu. ²⁷ I dosta ima mlijeka kozjega tebi za jelo, i za jelo tvojemu domu i za hranu tvojim djevojkama.

28

¹ Bježe bezbožnici kad ih niko ne goni, a pravednici su kao laviæi bez straha. ² Kad se u zemlji zla èine, nastaju joj mnogi knezovi; ali kad se nađe èovjek razuman i vješt, ostaje dugo. ³ Èovjek siromah koji èini krivo ubogima jest kao silan dažd iza kojega nestaje hljeba. ⁴ Koji ostavljaju zakon, hvale bezbožnike; a koji drže zakon, protive im se. ⁵ Zli ljudi ne razumiju što je pravo; a koji traže Gospoda, razumiju sve. ⁶ Bolji je siromah koji hodi u bezazlenosti svojoj nego ko ide krivijem putovima ako je i bogat. ⁷ Ko èuva zakon, sin je razuman; a ko se druži s izjelicama, sramoti oca svojega. ⁸ Ko umnožava dobro svoje ujmom i pridavkom, sabira onome koji æe razdavati siromasima. ⁹ Ko odvraæa uho svoje da ne èuje zakona, i molitva je njegova mrska. ¹⁰ Ko zavodi prave na zao put, pašæe u jamu svoju, a bezazleni naslijediæe dobro. ¹¹ Bogat èovjek misli da je mudar, ali razuman siromah ispituje ga. ¹² Kad se raduju pravedni, velika je slava; a kad se podižu bezbožnici, traži se èovjek. ¹³ Ko krije prijestupe svoje, neæe

biti sreæan; a ko priznaje i ostavlja, dobiæe milost. ¹⁴ Blago èovjeku koji se svagda boji; a ko je tvrdoglav, upada u zlo. ¹⁵ Bezbožnik koji vlada narodom siromašnjem, lav je koji rièe i medvjed gladan. ¹⁶ Knez bez razuma èini mnogo nepravde, a koji mrzi na lakomstvo, živeæe dugo. ¹⁷ Èovjek koji èini nasilje krvi ljudskoj, bježaæe do groba, a niko ga neæe zadržati. ¹⁸ Ko hodi u bezazlenosti, spašæe se; a ko je opak na putovima, pašæe u jedan mah. ¹⁹ Ko radi svoju zemlju, biæe sit hljeba; a ko ide za besposlicama, nasitiæe se sirotinje. ²⁰ Èovjek vjeran obiluje blagoslovima; a ko nagli da se obogati, neæe biti bez krivice. ²¹ Nije dobro gledati ko je ko, jer za zalogaj hljeba èovjek æe uèiniti zlo. ²² Nagli da se obogati èovjek zavidljiv, a ne zna da æe mu doæi siromaštvo. ²³ Ko ukorava èovjeka naæi æe poslije veæu milost nego koji laska jezikom. ²⁴ Ko krade oca svojega i mater svoju, i govori: nije grijeh, on je drug krvniku. ²⁵ Oholi zameæe svaðu; a ko se uzda u Gospoda, izobilovaæe. ²⁶ Ko se uzda u svoje srce, bezuman je; a ko hodi mudro, izbaviæe se. ²⁷ Ko daje siromahu, neæe mu nedostajati; a ko odvraæa oèi svoje, biæe mu mnogo kletava. ²⁸ Kad se podižu bezbožnici, sakriva se èovjek; a kad ginu, umnožavaju se pravedni.

29

¹ Èovjek koji po karanju ostaje tvrdoglav, ujedanput æe propasti, da neæe biti lijeka. ² Kad se umnožavaju pravednici, veseli se narod; a

kad vlada bezbožnik, uzdiše narod. ³ Ko ljubi mudrost, veseli oca svojega; a ko se druži s kurvama, rasipa svoje dobro. ⁴ Car pravdom podiže zemlju; a ko uzima mito, satire je. ⁵ Ko laska prijatelju svojemu, razapinje mrežu nogama njegovijem. ⁶ U grijehu je zla èovjeka zamka, a pravednik pjeva i veseli se. ⁷ Pravednik razumije parbu nevoljnijeh, a bezbožnik ne mari da zna. ⁸ Potsmjevaèi raspaljuju grad, a mudri utišavaju gnjev. ⁹ Mudar èovjek kad se pre s ludijem, ili se srdio ili smijao, nema mira. ¹⁰ Krvopije mrze na bezazlenoga, a pravi se brinu za dušu njegovu. ¹¹ Sav gnjev svoj izliva bezumnik, a mudri ustavlja ga natrag. ¹² Koji knez sluša lažne rijeèi, sve su mu sluge bezbožne. ¹³ Siromah i koji daje na dobit sretaju se; obojici Gospod prosvjetljuje oèi. ¹⁴ Koji car pravo sudi siromasima, njegov æe prijesto stajati dovijeka. ¹⁵ Prut i kar daju mudrost, a dijete pusto sramoti mater svoju. ¹⁶ Kad se umnožavaju bezbožnici, umnožavaju se grijesi, a pravednici æe vidjeti propast njihovu. ¹⁷ Karaj sina svojega, i smiriæe te, i uèiniæe milinu duši tvojoj. ¹⁸ Kad nema utvare, rasipa se narod; a ko drži zakon, blago njemu! ¹⁹ Rijeèima se ne popravljaju sluga, jer ako i razumije, opet ne sluša. ²⁰ Jesi li vidio èovjeka nagla u besjedi svojoj? više ima nadanja od bezumna nego od njega. ²¹ Ako ko mazi slugu od malena, on æe najposlije biti sin. ²² Gnjevljiv èovjek zameæe svaðu, i ko je naprasit, mnogo griješi. ²³ Oholost ponižuje èovjeka, a ko je smjeran duhom, dobija slavu. ²⁴ Ko dijeli s

lupežem, mrzi na svoju dušu, èuje prokletstvo i ne prokazuje. ²⁵ Strašiv èovjek meæe sebi zamku; a ko se u Gospoda uzda, biæe u visokom zaklonu. ²⁶ Mnogi traže lice vladaoèevo, ali je od Gospoda sud svakome. ²⁷ Pravednima je mrzak nepravednik, a bezbožniku je mrzak ko pravo hodi.

30

¹ Rijeèi Agura sina Jakejeva; sabrane rijeèi toga èovjeka Itilu, Itilu i Ukalu. ² Ja sam luði od svakoga, i razuma èovjeèijega nema u mene. ³ Niti sam uèio mudrosti niti znam svetijeh stvari. ⁴ Ko je izašao na nebo i opet sišao? ko je skupio vjetar u pregršti svoje? ko je svezao vode u plašt svoj? ko je utvrdio sve krajeve zemlji? kako mu je ime? i kako je ime sinu njegovu? znaš li? ⁵ Sve su rijeèi Božije èiste; on je štit onima koji se uzdaju u nj. ⁶ Ništa ne dodaji k rijeèima njegovijem, da te ne ukori i ne nađeš se laža. ⁷ Za dvoje molim te; nemoj me se oglušiti dok sam živ: ⁸ Taštinu i rijeè lažnu udalji od mene; siromaštva ni bogatstva ne daj mi, hrani me hljebom po obroku mom, ⁹ Da ne bih najedavši se odrekao se tebe i rekao: ko je Gospod? ili osiromašivši da ne bih krao i uzalud uzimao ime Boga svojega. ¹⁰ Ne opadaj sluge gospodaru njegovu, da te ne bi kleo i ti bio kriv. ¹¹ Ima rod koji psuje oca svojega i ne blagosilja matere svoje. ¹² Ima rod koji misli da je èist, a od svoga kala nije opran. ¹³ Ima rod koji drži visoko oèi svoje, i vjeđe mu se dižu uvis. ¹⁴ Ima rod kojemu su zubi maèevi i kutnjaci

noževi, da proždire siromahe sa zemlje i uboge između ljudi. ¹⁵ Pijavica ima dvije kæeri, koje govore: daj, daj. Ima troje nesito, i èetvrto nikad ne kaže: dosta: ¹⁶ Grob, materica jalova, zemlja, koja ne biva sita vode, i oganj, koji ne govori: dosta. ¹⁷ Oko koje se ruga ocu i neæe da sluša matere, kljuvæe ga gavrani s potoka i jesti orliæi. ¹⁸ Troje mi je èudesno, i èetvrtoga ne razumijem: ¹⁹ Put orlov u nebo, put zmijin po stijeni, put laðin posred mora, i put èovjeèiji k djevojci. ²⁰ Taki je put kurvin: jede, i ubriše usta, pa veli: nijesam uèinila zla. ²¹ Od troga se potresa zemlja, i èetvrtoga ne može podnijeti: ²² Od sluge, kad postane car, od bezumnika, kad se najede hljeba, ²³ Od puštenice, kad se uda, od sluškinje kad naslijedi gospoðu svoju. ²⁴ Èetvoro ima maleno na zemlji, ali mudrije od mudaraca: ²⁵ Mravi, koji su slab narod, ali opet pripravlja u ljetu sebi hranu; ²⁶ Pitomi zeèevi, koji su nejak narod, ali opet u kamenu grade sebi kuæu; ²⁷ Skakavci, koji nemaju cara, ali opet idu svi jatom; ²⁸ Pauk, koji rukama radi i u carskim je dvorima. ²⁹ Troje lijepo koraèa, i èetvrto lijepo hodi: ³⁰ Lav, najjaèi između zvjerova, koji ne uzmièe ni pred kim, ³¹ Konj opasan po bedrima ili jarac, i car na koga niko ne ustaje. ³² Ako si ludovao ponesavši se ili si zlo mislio, metni ruku na usta. ³³ Kad se razbija mlijeko, izlazi maslo; i ko jako nos utire, izgoni krv; tako ko draži na gnjev, zameæe svaðu.

31

¹ Rijeèi cara Lemuila; sabrane rijeèi, kojima ga je uèila mati njegova. ² Šta, sine moj, šta, sine utrobe moje, i šta, sine zavjeta mojih? ³ Ne daj krjeposti svoje ženama, ni putova svojih onima što satiru careve. ⁴ Nije za careve, Lemuilo, nije za careve da piju vino, ni za knezove da piju silovito piæe, ⁵ Da ne bi pijuaei zaboravio uredbe, i izmijenio pravicu kojemu nevoljniku. ⁶ Podajte silovito piæe onome koji hoæe da propadne, i vino onima koji su tužna srca; ⁷ Neka se napije i zaboravi svoje siromaštvo, i da se više ne sjeæa svoje muke. ⁸ Otvoraj usta svoja za nijemoga, za stvar svijeh namijenjenijeh smrti. ⁹ Otvoraj usta svoja, sudi pravo, daj pravicu nevoljnome i ubogome. ¹⁰ Ko æe naæi vrsnu ženu? jer vrijedi više nego biser. ¹¹ Oslanja se na nju srce muža njezina, i dobitka neæe nedostajati. ¹² Èini mu dobro, a ne zlo, svega vijeka svojega. ¹³ Traži vune i lana, i radi po volji rukama svojim. ¹⁴ Ona je kao lađa trgovaèka, iz daleka donosi hranu svoju. ¹⁵ Ustaje dok je još noæ, daje hranu èeljadi svojoj i posao djevojkama svojim. ¹⁶ Misli o njivi, i uzme je, od rada ruku svojih sadi vinograd. ¹⁷ Opasuje snagom bedra svoja i krijepi mišice svoje. ¹⁸ Vidi kako joj je dobra radnja, ne gasi joj se noæu žižak. ¹⁹ Rukama svojim maša se preslice, i prstima svojim drži vreteno. ²⁰ Ruku svoju otvora siromahu, i pruža ruke ubogome. ²¹ Ne boji se snijega za svoju èeljad, jer sva èeljad njezina ima po dvoje haljine. ²² Pokrivaèe sama sebi gradi, tako platno i skerlet odijelo joj

je. ²³ Zna se muž njezin na vratima kad sjedi sa starješinama zemaljskim. ²⁴ Košulje gradi i prodaje, i pojase daje trgovcu. ²⁵ Odijelo joj je krjepost i ljepota, i osmijeva se na vrijeme koje ide. ²⁶ Usta svoja otvora mudro i na jeziku joj je nauka blaga. ²⁷ Pazi na vladanje èeljadi svoje, i hljeba u lijenosti ne jede. ²⁸ Sinovi njezini podižu se i blagosiljaju je; muž njezin također hvali je; ²⁹ Mnoge su žene bile vrsne, ali ti ih nadvišuješ sve. ³⁰ Ljupkost je prijevarna i ljepota tašta; žena koja se boji Gospoda, ona zaslužuje pohvalu. ³¹ Podajte joj od ploda ruku njezinijeh, i neka je hvale na vratima djela njezina.

Sveta Biblija
The Holy Bible in Serbian (Latin alphabet),
translated by Vuk Karadžić and Đura Daničić

Public Domain

Language: srpski jezik (Serbian)

Translation by: Vuk Karadžić, Đura Daničić

Vuk Karadžić translated the New Testament of the Bible in Serbian, publishing it in Vienna in 1847. Đura Daničić assisted Karadžić in that work, and later added an Old Testament translation, published in Belgrade in 1865. This copy was brought to you by eBible.org.

2018-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

b8f62a27-62f9-583b-a831-9166bce7ae27